

**Projekt ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami
– koncepcja ogólna przyjęta przez Radę ds. Społecznych Narodowej Rady Rozwoju**

*opracowanie przygotowane w ramach prac Rady do spraw Społecznych
Narodowej Rady Rozwoju*

*do zaprezentowania na Forum Deinstytucjonalizacji: uspołecznienie, upodmiotowienie, personalizacja
w dniu 12 kwietnia 2022 r. w Pałacu Prezydenckim*

Cele projektowanego rozwiązania legislacyjnego dotyczącego asystencji osobistej

Celem proponowanego rozwiązania legislacyjnego jest systemowe uregulowanie korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami z asystencji osobistej i stworzenie w ten sposób trwałych warunków dla osób z niepełnosprawnościami do realizacji pełnego, samodzielnego życia, ze szczególnym uwzględnieniem pełnienia różnych ról społecznych i zawodowych. W chwili obecnej asystencja osobista jest realizowana w ramach rocznych programów i projektów, które nie gwarantują kontinuum świadczenia tej usługi ani nie trafiają do większości osób, które tej usługi potrzebują.

Podstawę prawną i programową asystencji osobistej stanowią: *Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych* przyjęta w 2006 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych, ratyfikowana przez Polskę w 2012 r. (z uwzględnieniem *Komentarza Generalnego nr 5 Komitetu ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami*), *Strategia na rzecz osób z niepełnosprawnościami 2021–2030* przyjęta przez polski rząd w lutym 2021 r. oraz *Strategia KE na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030*.

Asystencja osobista to usługa społeczna, dzięki której osoby o długotrwanie naruszonej sprawności fizycznej, psychicznej, intelektualnej lub sensorycznej otrzymują wsparcie mające na celu realizację prawa do aktywnego włączenia i udziału w życiu społecznym, w tym aktywności zawodowej, ze szczególnym uwzględnieniem wolności osobistej, niezależności, autonomii, prawa do decydowania o sobie w życiu codziennym, w tym samodzielnego dokonywania wyborów, na zasadzie równości z innymi osobami.

W przygotowanej przez Radę ds. Społecznych NRR koncepcji rozwiązania systemowego asystencja osobista ma być usługą społeczną o charakterze spersonalizowanego wsparcia (w relacji jeden na jeden) dopasowanego do użytkownika usługi, niezbędnego do prowadzenia niezależnego życia. Dotyczy wsparcia w czynnościach, których użytkownik usługi ze względu na ograniczenia funkcjonalne nie może wykonać samodzielnie, a które są

niezbędne, by był aktywny społecznie, w tym zawodowo. Umożliwia użytkownikowi usługi wykonywanie czynności dnia codziennego, w tym związanych z potrzebami fizjologicznymi i samoopieką, komunikowaniem się z otoczeniem i podtrzymywaniem kontaktów międzyludzkich, docieraniem do miejsc związanych z uczestnictwem w różnych obszarach życia społecznego, rehabilitacją, nauką i pracą.

Rozwiązanie systemowe i zapewnienie ciągłego, niezagrożonego finansowania usługi asystencji osobistej sprawi, że osoby z niepełnosprawnościami będą miały poczucie bezpieczeństwa w tym zakresie, a asystenci osobiści będą mieli poczucie stałości zatrudnienia – jego brak w chwili obecnej skutkuje ogromną fluktuacją kadr.

Najważniejszym celem asystencji osobistej jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami. Usługa asystencji osobistej to wzmacnianie potencjału, który jest w człowieku, a który bez niej nie będzie miał szansy ani się ujawnić, ani się rozwinąć.

Świadczenie usługi asystencji osobistej będzie się opierać na spersonalizowanym planie wsparcia tworzonym indywidualnie dla każdego użytkownika asystencji przy jego udziale, a jeśli jest to niemożliwe – jego przedstawiciela (osoby wskazanej przez użytkownika usługi, przedstawiciela ustawowego lub opiekuna faktycznego).

W koncepcji opracowanej przez Radę ds. Społecznych NRR przyznawanie i realizowanie usługi asystencji osobistej będzie zadaniem zleconym finansowanym z budżetu państwa.

Usługa asystencji osobistej będzie świadczona przez jednostki samorządu terytorialnego – w zależności od ostatecznych ustaleń – gminę lub powiat. Realizator usługi może również zlecić świadczenie usługi asystencji osobistej organizacjom pozarządowym i podmiotom z nimi zrównanym, a także zakupić usługę od podmiotów prywatnych. Zlecenie będzie się odbywać w trybie przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie albo zakupu usług na podstawie prawa zamówień publicznych.

Uprawnieni

Do korzystania z usługi asystencji osobistej będą uprawnione osoby, które spełniają określone warunki. Będą to osoby w wieku **od ukończenia 16. roku życia do ukończenia 65. roku** (przy czym osoby, które nabeżdą uprawnienia do korzystania z usługi asystencji osobistej przed ukończeniem 65. roku życia, będą mogły zachować prawo do usługi po ukończeniu 65. roku życia, po uprzednim dokonaniu reewaluacji). Kolejnym warunkiem uzyskania prawa do usługi asystencji osobistej jest **posiadanie orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności**. Usługa asystencji osobistej będzie przysługiwała osobom, które na podstawie oceny potrzeb wsparcia w samodzielnym funkcjonowaniu wymagają wsparcia asystenta osobistego w wymiarze co najmniej 20 godzin tygodniowo w realizacji podstawowych czynności codziennych.

Uzasadnienie wyboru grupy beneficjentów

Koncepcja ustawy w proponowanym przez nas kształcie to pierwszy etap systemowego rozwiązania w zakresie organizacji i realizacji asystencji osobistej w naszym kraju, otwierający nowy rozdział we wdrażaniu tego rodzaju usługi. Od 2020 roku (Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych ogłosiło pierwszy program grantowy dotyczący asystencji osobistej jesienią 2019 roku) asystencja osobista realizowana jest w Polsce w ramach rocznych projektów i programów. Z obecnie realizowanego w ramach Funduszu Solidarnościowego programu asystenckiego przez samorządy skorzystało blisko 6800 osób, a z realizowanego przez organizacje pozarządowe blisko 4600 osób (dane z czerwca 2021 roku). Z projektów realizowanych przez PFRON skorzystało 3000 osób.

Wyodrębnienie wyżej opisanej grupy i objęcie jej asystencją osobistą jako rozwiązaniem systemowym wynika z przyjętego założenia, że wsparcie powinno w pierwszym rzędzie trafić do osób, które bez tego wsparcia nie są w stanie samodzielnie funkcjonować. Tym samym asystencja jako wsparcie trwałe obejmie osoby najbardziej tego potrzebujące. W chwili obecnej wiele z tych osób nie ma szans na korzystanie z usługi asystencji osobistej, ponieważ usługa asystencji nie jest realizowana na terenie całego kraju. Ponadto dostęp do usługi osób o znacznym stopniu niepełnosprawności jest ograniczony ze względu na niewielką liczbę asystentów oraz ze względu na fakt, iż łatwiej zorganizować i realizować asystencję w przypadku osób o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym. W praktyce asystencja osobista pozostaje dla wielu osób najbardziej jej potrzebujących wsparciem niedostępnym pomimo uruchomienia wspomnianego programu grantowego. Tym samym nadal wiele osób niesamodzielnych żyje w rodzinach niepełnych (najczęściej z matkami) lub samotnie, ponosząc ciężar zarówno zarządzania swoją niesamodzielnością, jak i kosztów z tym związanych. Dla tej szczególnej grupy państwo, wprowadzając rozwiązanie legislacyjne, zagwarantuje dostęp do usługi asystencji osobistej oraz jej ciągłość. Asystencja osobista realizowana w sposób ciągły będzie dla tej grupy szansą na aktywizację społeczną i zawodową, da możliwość rozwoju i pełnienia różnych ról społecznych, co bez usługi asystencji osobistej w ogóle nie byłoby możliwe. Format usługi będzie miał przede wszystkim charakter aktywizujący z elementami opiekuńczymi.

Trafność proponowanego rozwiązania ma, naszym zdaniem, cztery wymiary. Po pierwsze, przyjęcie kryterium orzeczniczego daje możliwość jasnego wyodrębnienia grupy odbiorców asystencji osobistej jako rozwiązania systemowego, a więc wsparcia realizowanego przez asystentów, jako aktywność zawodowa realizowana w sposób ciągły. Po drugie, asystencja realizowana w sposób ciągły obejmuje osoby, którym jest ona najbardziej potrzebna w codziennym funkcjonowaniu i które w sposób szczególny są zagrożone wykluczeniem społecznym, tzn. osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności. Po trzecie, projektowany format usługi, zakładający przewagę wsparcia i aktywizacji w sferze społecznej i zawodowej nad opieką realizowaną w warunkach domowych, realnie zmienia społeczne funkcjonowanie osób objętych wsparciem przez umożliwienie im pełnienia ról społecznych, w tym

zawodowych, niemożliwych do podjęcia bez asystencji. Po czwarte, tak adresowana i tak formatowana praca asystentów osobistych będzie stanowić realne odciążenie opiekunów domowych osób z niepełnosprawnościami najmocniej dociążonych codziennymi obowiązkami związanymi z zajmowaniem się, pielęgnacją i wspieraniem swoich bliskich – osób niesamodzielnych życiowo z racji niepełnosprawności.

Rozwiązanie legislacyjne dotyczące usługi asystencji osobistej dla tej grupy to szansa na otrzymanie tego rodzaju wsparcia (także dla tych, którzy w tej chwili z tego wsparcia nie mogą korzystać, ponieważ na ich terenie usługa asystencji nie jest dostępna lub nie będzie finansowana w kolejnym roku z programów rocznych) z gwarancją jego kontynuacji. Wyodrębnienie tej grupy daje także możliwość wdrożeniową rozwiązania w 2023 roku.

Przyjęcie cezurę wiekowej od ukończenia 16. roku życia do ukończenia 65. roku wiąże się z otwarciem rynku pracy w Polsce dla osób 16-letnich i ustawowym wiekiem emerytalnym. Przyjęliśmy jedną, wyższą granicę – wiek emerytalny mężczyzn (65 lat). Tym samym wskazujemy na istotę usługi asystencji osobistej, także jako tej, która w aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami może stanowić istotny element. Ponadto cezura ta daje możliwość jasnego wyodrębnienia grupy beneficjentów na podstawie statystyki osób z niepełnosprawnościami w stopniu znacznym będących w wieku produkcyjnym. Według realizowanego w ramach działalności Głównego Urzędu Statystycznego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 2018 roku osób w wieku produkcyjnym ze znacznym stopniem niepełnosprawności było 394 tysiące. Szacujemy, że około 10% spośród tej liczby byłaby finalnie uprawniona do korzystania z usługi asystencji osobistej. W pierwszej fazie wdrażania rozwiązania systemowego dla asystencji osobistej wyodrębnienie tej grupy liczebnej daje zdolność wdrożeniową, zarówno ze względu na koszty, jak i ze względu na możliwości kadrowe – liczbę asystentów. Poszerzenie tej grupy w pierwszej fazie wdrażania rozwiązania systemowego dotyczącego asystencji osobistej uniemożliwiłoby wdrożenie całego rozwiązania ze względów finansowych.

Przyjęcie górnej granicy na poziomie 65. roku życia jest także motywowane różnymi, w zależności od wieku, podłożami niepełnosprawności. Intencją jest objęcie usługą w pierwszej fazie zmiany systemowej tych osób, u których niesamodzielność życiowa jest wrodzona albo jest wynikiem zdarzenia losowego. Ograniczenia funkcjonalne nabywane w senioralnej fazie życia wiążą się z naturalnym procesem starzenia się organizmu, są więc stanem spodziewanym, postępującym stopniowo, na który można się z wyprzedzeniem przygotować. Dla osób w wieku 16–65 wystąpienie nagłego zdarzenia losowego, prowadzącego do ograniczenia samodzielności, zaburza naturalną trajektorię życia, uniemożliwia podjęcie typowych dla wieku ról społecznych. Usługa asystencji osobistej daje szansę, by temu zapobiec. Specyfika potrzeb osób w podeszłym wieku wymaga przede wszystkim komponentu opiekuńczego, a nie aktywizującego do podejmowania nowych ról. Poszerzenie grupy odbiorców na tym etapie spowodowałoby dezorganizację całego systemu.

Ukończenie 16. roku życia to także moment, który w obecnie obowiązującym w Polsce orzecznictwie wskazuje możliwość uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności – w przypadku naszej koncepcji posiadanie orzeczenia o stopniu znacznym niepełnosprawności jest warunkiem koniecznym do ubiegania się o asystencję.

Osoby z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym, nie zostając objęte przepisami ustawy, korzystać będą z asystencji osobistej i dostępu do niej na dotychczasowych zasadach. Nie wyklucza to możliwości objęcia tej grupy ustawowym rozwiązaniem systemowym w przyszłości. Należy bowiem zakładać wielotorowość rozwoju usługi asystencji osobistej – początkowo w ramach rozwiązania systemowego usługa będzie skierowana do osób z orzeczeniem o stopniu znacznym niepełnosprawności. W kolejnych latach wprowadzania i rozwijania usługi asystencji osobistej, a także poszerzania liczby asystentów osobistych świadczących usługę asystencji i zwiększania środków finansowych przeznaczonych na zapewnienie asystencji osobistej, wsparcie mogłoby być kierowane (a zdaniem Rady do spraw Społecznych NRR – powinno) także do osób z orzecznym umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Będzie to jednak wymagać zabezpieczenia znacznie większych środków finansowych i zaplecza kadrowego i nie jest wykonalne od 2023 roku, co z kolei zakłada koncepcja Rady w odniesieniu do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu znacznym. Zakłada się, że podmiotowe poszerzenie dostępu do rozwiązania systemowego będzie wprowadzane przez rząd jako drugi etap zmiany systemowej.

Proponowana przez Radę ds. Społecznych NRR granica wieku, do którego można uzyskać prawo do asystencji osobistej oznacza, że paralelne rozwiązania powinny być kierowane w odrębnych projektach bądź ustawach wobec seniorów 65+, u których obniżająca się sprawność jest wynikiem naturalnego procesu starzenia się organizmu.

W ich przypadku celem wsparcia nie będzie aktywizowanie do pełnienia nowych ról społecznych lub zawodowych, lecz przede wszystkim ich podtrzymywanie połączone w przeważającej mierze z usługami o charakterze opiekuńczym – nie są oni zatem odbiorcami usługi asystencji osobistej w rozumieniu przedstawionej przez Radę ds. Społecznych NRR koncepcji.

Ustalenie prawa do asystencji osobistej oraz jej wdrażanie

W przedstawionej przez Radę ds. Społecznych NRR koncepcji prawo do asystencji osobistej będzie ustalane w trybie indywidualnym na wniosek osoby zainteresowanej przez powiatowe zespoły ds. asystencji osobistej przy powiatowych centrach pomocy rodzinie.

Usługa asystencji osobistej będzie przyznawana w formie decyzji administracyjnej na podstawie oceny potrzeb wsparcia w samodzielnym funkcjonowaniu osoby ubiegającej się o asystencję osobistą wynikającą z tych ról społecznych i zawodowych, które osoba

z niepełnosprawnością pełni lub chciałaby pełnić, przy wykorzystaniu karty zakresu potrzeb. W decyzji administracyjnej będzie ustalana **liczba godzin wsparcia tygodniowo** (która będzie wyznacznikiem obliczenia kosztów asystencji dla danej osoby) oraz **obszary wsparcia** osoby z niepełnosprawnością przez asystenta osobistego.

Posiedzenie powiatowego zespołu będzie się odbywać wyłącznie z udziałem osoby z niepełnosprawnością, której ma dotyczyć decyzja powiatowego zespołu. Posiedzenie może się odbyć w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością, w miejscu zaproponowanym przez powiatowy zespół albo – w uzasadnionych wypadkach – zdalnie. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się ponadto możliwość udziału w posiedzeniu powiatowego zespołu osoby wspomagającej, w tym umożliwiającej komunikację (np. tłumacza języka migowego, osoby tłumaczącej wypowiedzi, stosującej alternatywne sposoby komunikowania się).

Powiatowy zespół ds. asystencji osobistej zawiadamia realizatora usługi: tu w zależności od ostatecznego wyboru rozważanych koncepcji – może być albo gmina, albo powiat (właściwe ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej), o nabyciu uprawnienia do asystencji osobistej.

Osoba z niepełnosprawnością zgłasza się do realizatora usługi (funkcjonującego w ramach lokalnego systemu usług społecznych) celem wdrożenia usługi asystencji osobistej, gdzie przechodzi szkolenie ogólne dotyczące zasad i kształtu asystencji osobistej. W kolejnym kroku osoba zainteresowana usługą asystencji osobistej lub jej przedstawiciel **wybiera asystenta osobistego spośród zaproponowanych przez usługodawcę lub sam go proponuje**. Wówczas tworzony jest **spersonalizowany plan wsparcia** (zawierający m.in. szczegółowy zakres czynności i działania świadczone w ramach usługi asystencji oraz harmonogram świadczenia usługi), na podstawie którego świadczona będzie usługa asystencji osobistej.

Asystent osobisty przechodzi przeszkolenie szczegółowe prowadzone przez osobę z niepełnosprawnością, by móc należycie świadczyć usługę, po czym podpisany jest **trójstronny kontrakt pomiędzy użytkownikiem asystencji osobistej, asystentem osobistym osoby z niepełnosprawnością oraz usługodawcą**. Spersonalizowany plan wsparcia jest elementem tego kontraktu. W określonych przypadkach realizacja usługi asystencji osobistej może wymagać zaangażowania więcej niż jednego asystenta w tym samym miejscu i czasie. O takiej możliwości decyduje powiatowy zespół.

Zakres usługi asystencji osobistej obejmuje następujące obszary:

- 1) wspieranie w podejmowaniu aktywności życiowej, komunikowaniu się z otoczeniem i w działaniach społecznych;
- 2) wspieranie w czynnościach samoobsługowych, w tym utrzymaniu higieny osobistej;
- 3) wspieranie w prowadzeniu gospodarstwa domowego i wypełnianiu ról w rodzinie;
- 4) wspieranie w przemieszczaniu się poza miejscem zamieszkania;

- 5) wspieranie w podejmowaniu aktywności zawodowych;
- 6) wspieranie w podejmowaniu aktywności edukacyjnych i kulturalnych;
- 7) wspieranie w podejmowaniu aktywności wyjazdowych;
- 8) wspieranie w wykonaniu czynności zaleconych przez lekarza.

Prawo do usługi asystencji osobistej, z zastrzeżeniem niemożności powielania się zakresu usług w tym samym czasie i zakresie, nie wyklucza:

- prawa do korzystania z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych;
- prawa do korzystania z usług placówki zapewniającej całodobową opiekę – użytkownik usługi ma wówczas prawo do **połowy wymiaru** przyznanych godzin;
- prawa do korzystania ze specjalistycznych usług opiekuńczych realizowanych w szkole, w placówce dziennej aktywności lub w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością;
- prawa do korzystania z mieszkalnictwa wspomaganego;
- prawa do zatrudnienia wspomaganego (w takich przypadkach liczba godzin asystencji osobistej pomniejszana jest o liczbę godzin poświęconych na zajęcia związane z realizacją celów zawodowych).

Prawo do usługi asystencji osobistej nie wyklucza prawa opiekunów do korzystania ze świadczeń rodzinnych (świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego i zasiłku dla opiekuna) z tytułu sprawowania osobistej opieki, o ile nie są wykonywane w tym samym miejscu, przez te same osoby, nie dotyczą tych samych zakresów czynności. **W przypadku gdy opiekun faktyczny pobiera świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy i zasiłek dla opiekuna w związku z opieką nad osobą z niepełnosprawnością, użytkownik usługi asystencji osobistej ma prawo do połowy wymiaru przyznanych godzin usługi asystencji osobistej.**

Asystentem osobistym zatrudnionym przez usługodawcę i pełniącym odpłatnie usługę asystencji osobistej na rzecz użytkownika usługi **nie może być członek rodziny** użytkownika usługi ani osoba pozostająca z nim w faktycznym pożyciu lub będąca członkiem gospodarstwa domowego.

Zarówno użytkownicy asystencji osobistej, asystenci osobiści, jak i przedstawiciele usługodawców są zobowiązani do odbycia **szkolenia ogólnego** dotyczącego asystencji osobistej przed rozpoczęciem przez użytkowników usługi korzystania z usługi asystencji osobistej, przed rozpoczęciem świadczenia pracy w charakterze asystenta osobistego oraz przed **organizowaniem jej, co dotyczy przedstawicieli usługodawców.**

Elementem realizacji świadczenia usługi asystencji osobistej jest zapewnienie **superwizji** dla asystentów osobistych. Do jej zorganizowania zobowiązany będzie realizator usługi asystencji osobistej.

Finansowanie

Organizowanie oraz świadczenie usługi asystencji osobistej są w całości finansowane z budżetu państwa przez powiat/gminę jako zadanie zleczone i ich koszty są w całości pokrywane ze środków publicznych.

Finansowanie usługi asystencji osobistej następuje według obowiązujących stawek wszystkich elementów składających się na koszty usługi asystencji osobistej na podstawie liczby przyznanych godzin wsparcia.

Usługa asystencji osobistej jest bezpłatna dla użytkownika usługi, bez względu na jego sytuację finansową, status ekonomiczny, społeczny i rodzinny.

Koszty proponowanego przez Radę ds. Społecznych rozwiązania to ok. 2 mld zł rocznie.

Liczba osób z orzeczeniem o stopniu znacznym w wieku produkcyjnym (które ukończyły 16. rok życia, a nie przekroczyły 60. roku życia dla kobiet i 65. roku życia dla mężczyzn) wynosi ok. 394 tysięcy (dane na podstawie Strategii na rzecz OzN 2020–2031). Zakładamy, że 10% spośród tej liczby to osoby, które mogłyby się starać o usługę asystencji osobistej, przy założeniu, że prawo to przysługiwałoby tylko osobom o potrzebach wsparcia usługą asystencji osobistej co najmniej 20 godzin tygodniowo, szacujemy, że będzie to **ok. 40 tysięcy osób.**

Przy uśrednieniu liczby godzin wsparcia do 30 godzin asystencji tygodniowo i uwzględnieniu innych kosztów realizacji usługi, w tym kosztów operacyjnych obejmujących funkcjonowanie powiatowych zespołów, szkolenia, superwizje i koszty obsługi administracyjnej przez jednostki samorządu terytorialnego, wstępny szacunek kosztów wyniesie ok. 2 mld zł.

Już w 2023 roku jest możliwe realne wdrożenie zaprojektowanego przez Radę do spraw Społecznych NRR rozwiązania systemowego, uwzględniając uwarunkowania logistyczne (dostępność obecnie pracujących asystentów osobistych) i finansowe (zagwarantowanie środków w budżecie państwa na pokrycie pełnych kosztów realizacji usługi asystencji osobistej, a także kosztów operacyjnych związanych z funkcjonowaniem powiatowych zespołów do spraw asystencji osobistej oraz szkoleń i superwizji). Przyjęta przez prezydencką Radę koncepcja zakłada przy tym, że docelowo asystencją osobistą jako rozwiązaniem systemowym powinny zostać objęte także wymagające tego rodzaju wsparcia osoby z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym. Przyjmuje się tu, że podmiotowe rozszerzenie dostępu do asystencji osobistej realizowanej w sposób ciągły będzie stanowić drugi etap reformy, który zostanie zrealizowany po wprowadzeniu w życie etapu pierwszego i po zapewnieniu przez rząd warunków wdrożeniowych.

Koncepcja została przyjęta przez Radę do spraw Społecznych NRR podczas posiedzenia Rady w dniu 21 lutego 2022 roku.